

מלון ירוזן וזוזושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הָתָא חֻזְרָתָא

חֻזְרָתָא דְאֹרִייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

בנים טובים מוסיפים לעילוי נשמת ההורים גם בעולם העליון

הכהן הגדול (ראה זכריה ג ג-ז וברש"י) לאחר שהצטוו להפריש את בניו מן הנשים הפסולות 'ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה', כי הצדיק לאחר מותו פוסק מלהיות מהלך והוא במדרגת המלאכים העומדים במדרגה קבועה, אמנם על ידי שהפריש את בניו מן החטא וחיינך אותם בדרך הישר יזכה להיות 'מהלך' גם בעולם העליון בין המלאכים, כי בניו מזכים אותו במעשיהם הטובים ועל ידיהם הוא מוסיף להתעלות גם לאחר מותו.

החיד"א ע"ה הביא את דבריו היקרים (כסא דוד דרוש י"ב לשבת כלה), ועל דרך דבריו הוסיף לפרש מה שכתוב (משלי כ ז) 'מתהלך בתומו צדיק אשרי בניו אחריו', האי 'בתומו' לשון תם ונשלם, היינו כשנשלמו ימי חייו והסתלק מהעולם, עם כל זה הוא עדיין מרויח ומוסיף להיות נקרא מתהלך בעבודת ה' ולא עומד, וזה מצד שהדריך את בניו לעבודתו יתברך שמו והם אווזים מעשיו בידם, ולכן יש לו חלק במעשיהם הטובים ולימודם, וגם 'בתומו' נקרא 'מתהלך', 'אשרי בניו אחריו', כלומר זה מורה כי הם אשורים ולטושים אחריו בדרכיו ובמצוותיו, ונאמר בהם אשרי.

ונראה להוסיף ולדייק בדבריו של דוד המלך ע"ה, באמרו 'אנכי הולך וגו', הליכה דייקא, כי כפי שיתחזק שלמה בנו וישמור התורה והמצוות כך יזכה דוד להמשיך גם בעולם העליון להיות מן המהלכים ולא מן העומדים.

רמז לכך בפסוק 'אם בחקותי תלכו'

והנה ראשי תיבות הכתוב 'אם בחקותי תלכו' ו'א'ת' עולה 'אבות', וכן סופי התיבות 'מיו'ת' עם הכולל בגימטריא 'האמהות', כמו שכתב **מו"ר זקני עט"ר מרן האביר יעקב ע"ה** (בספרו פיתוחי חותם בפרשתנו) לרמוז לנו שלא נסור מדרכי אבותינו ואמותינו. ולפי דברינו יש לומר, שבא לרמז שאם מקיימים את הפסוק 'ילכו מחיל אל חיל' ומוסיפים להתעלות בתורה ויראת שמים ועבודת ה' יתברך בדרכי האבות והאמהות, אזי גם הם ימשיכו ללכת ולהתעלות אף כשנמצאים כבר בעולם העליון.

נחשב לו לזכות הואיל והוא הדריכם כל ימי חייו לעבודתו יתברך שמו, וזיכה אותם ללכת בדרך ישרה ולכן נשאר לו חלק במעשיהם הטובים ולימודם.

בזה מפרש הוא את הכתוב אצל יהושע

אם בְּחֻקְתֵי תֵלְכוּ וגו' (כו, ג). וברש"י שתהיו עמלים בתורה.

גילה לנו הנודע ביהודה: על ידי שבניו וצאצאיו של אדם עובדים את ה' בזה הם מסייעים לעילוי נשמתו, שכל מה שהם מוסיפים בשלימותם

מִילְתָא דְפְלִיאָה

אוהב תורה לא ישבע תורה

אם בְּחֻקְתֵי תֵלְכוּ וגו' (כו, ג). וברש"י שתהיו עמלים בתורה.

דוד המלך ע"ה הפליג מאד בספר תהלים באהבתה של התורה ומתיקותה, פסוקים רבים מדברים על כך ואחד מהם הוא: 'הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים' (יט יא), בפסוק זה המשיל את אהבת התורה לזהב ומתיקותה לדבש, ביאר על כך בספר **בינה לעתים** (עת דודים דרוש מה) שהנה הדבש מתוק וטעמו ערב, אך אם אוכל ממנו הרבה נמאס וכפי שנאמר (משלי כה טז) 'דבש מצאת אכול דיך', וזהב להיפך אין לו טעם אבל אינו נמאס אלא רק חפצים בו יותר וכנאמר (קהלת ה ט) 'אוהב כסף לא ישבע כסף'. לכן המשיל התורה הקדושה לזהב ודבש, להורות שבתורה יש שתי מעלות הזוהב שאינה נמאסת לעולם, ואדרבה תתעצם אהבתה כפי שמרבה לעסוק בה, ואף יותר מחמדת הזהב והממון.

כך היא דרכה של תורה שכפי שמרבה האדם לעסוק בה כך מתרבת אהבתו ותשוקתו אליה עד ששוגה בה ומבקש תמיד להשיגה ולטעום ערבותה, וכל יום דומה בעיניו כאילו לא טעם ממנה מעודו, ואכן כך דרשו חז"ל עה"פ 'אשר אנכי מצוך היום' (דברים ו ו) - 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים'. ועוד נאמר (שם כז ט) 'הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם' היינו 'היום הזה' כפשוטו ובכל יום נדמה לנו מחדש כאילו כעת קיבלנו את התורה הקדושה מאת הש"ת.

כלפי אהבת הממון שהוא מקנייני העוה"ז אמרו חז"ל (קה"ר פ"א) 'יש לו מנה רוצה מאתיים', ומשמע מדבריהם שאהבת הממון היא רק במי שכבר יש לו מנה ולכן מבקש יותר, אך מי שאין לו כלום בידו לא מתאוה כ"כ להשיג הממון, לכן המשיל דוד המלך ע"ה את מתיקות התורה לדבש, כיון שמתיקות התורה היא בעצמותה וגם מי שעדיין לא טעם ממנה יש לו תאוה טבעית אליה וחפץ להשיגה, ולאחר שטעם ממתיקותה כאן נמשלה התורה לזהב שלמרות שיש לו מנה רוצה מאתיים וכך הוא בתוה"ק שהטועם מתיקותה לא מזיז ידו ממנה לעולמים.

ואם אמרו חז"ל 'איזהו עשיר השמח בחלקו', זהו רק כלפי קנייני העולם הזה, אך בלימוד התוה"ק הדבר שונה בתכלית, על האדם לעסוק בתורה כל עוד אשר נשמה באפו וככל שישגה באהבתה כן תשיש נשמתו בנותנה ותגל נפשו בחיי עולם.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

לימוד מדרך האבות הקדושים

אברהם אבינו ע"ה, ובתפילת מנחה מתקשרים בכוחו של יצחק אבינו ע"ה, וכן בתפילת ערבית מתקשרים בכוחו של יעקב אבינו ע"ה, וזהו שאין קורין אבות אלא לשלשה, כי כל עבודתנו היא מכוחם, ובכח תפילות אלו זוכים לעורר כוחם עמנו לסייע בעדנו בעבודת ה' בכל תרי"ג מצוות.

זכות אבות בשלמות עומדת

עוד יעלה על ליבו כי כוחם נמצא עם כל אדם מישראל בכל הדורות והמצבים, שזכות אבות עומדת להם לבני ישראל בכל שנות הגלות, ובכל עת ובכל תפילה מזכירים את זכות האבות הקדושים אשר בזכותם יש לדורותיהם אחריהם עמידה וקיום, ואף שבגמרא נחלקו אם זכות אבות עודנה קיימת או שכבר תמה אותה הזכות, מכל מקום היו צדיקים מפרשים בדרך רמז שבודאי גם היום עומדת לנו זכות האבות, ואדרבה עודנה תמימה ושלמה ולא נגעו בה כל עיקר, וזהו הרמז בדברי חז"ל 'תמה זכות אבות', 'תמה' לשון תמימות, לומר שזכות אבות עומדת בשלמותה, ובמשך כל הדורות עדיין לא השתמשו בה והיא שלמה ותמימה ובכוחה להגן על בני ישראל בכל מצב שהוא.

כוח האבות להתגבר על היצר

ובכל מצב וקושי שאדם נמצא יכול למצוא עזרה וחיזוק מכוח האבות, כמו שנרמז בכתוב שהובא לעיל 'אשא עיני אל הרים', לשאת עינים בכל עת צרה אל האבות הקרוים 'הרים', ועל ידי כן 'בוא עזרי', והוא הדבר שיש לכל אחד ללמוד מיוסף הצדיק, שאף אם הוא טרוד ביצרו יכול הוא ללכת בדרכי יוסף, וכמו שרואים אצל יוסף הצדיק שעמד בניסיונות קשים ביותר, והיה מחזק את עצמו בכוח אביו יעקב, והיה זיו איקונין של יוסף דומה לשל יעקב, עד שלא משה מנגד עיניו דיוקן צורתו של אביו, לקיים האמור (ישעיה ל כ) 'היו עיניך רואות את מוריך', ודבר זה עמד לו להתגבר ולסרב לעצת יצרו, בכוח דמות דיוקן אביו שנגלתה לו בשעת הניסיון.

ישראל היו כלולות בנשמת אברהם אבינו, וכל מצוה שקיים היה כולל בה את נשמות יוצאי חלציו, וכן אנו זרעו אחריו מתקשרים בו בכל מעשה מצוה שאנו מקיימים, כי כל מעשי ישראל נעשים מכוח האבות הקדושים שקיימו את מצוות התורה במסירות נפש ובכל הכוונות הראויות בשלימות. כשהולכים בדרכי האבות והאמהות זוכים לברכות האמורות בתורה, כמו שנרמז בפסוק 'אם בִּחְקֵי תֵלְכוּ וְאֶת רֵאשֵׁי תִיבוֹת עִם הַתִּיבוֹת בְּגִימְטְרִיא 'אמהות', ועל ידי ההליכה בדרכיהם יזכו לכל האמור בפרשה בברכה גשמית ורוחנית.

כוח האבות והאמהות מיוחד כאחד

וכחם של האבות והאמהות מאוחד הוא יחד, וכמו שמצינו אצל שרה אמנו שנעשו עמה ניסים גדולים, והיה הענן קשור על האוהל שלה, והברכה היתה שורה בעיסתה והנר היה דלוק מערב שבת לערב שבת, ואף על פי שלאחר פטירתה הסתלקו כל אותם הניסים, מכל מקום כשנכנסה רבקה לאוהלה של שרה חזרו כל הניסים למקומם, כי היה כוח קדושתם נמשך מדור לדור, עד שהתאספו כל הכוחות אצל יעקב אבינו, ועל שם כן היה נקרא בשם 'ישראל' הכולל את כל האבות והאמהות, ונרמז בראשי תיבותיהם, 'יצחק יעקב ש'רה ר'בקה ר'חל א'ברהם ל'אה, ונקראו גם בניו בשם 'ישראל' כי התאספו בהם כל הכוחות הללו לדורות עולם, וכן מצינו שהזכירו את זכות רחל ולאה בנישואי בועז ורות, 'יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתייהם את בית ישראל' (רות ד יא), ונמשך כוחם אחריהם לכל בית ישראל.

זכות אבות בג' תפילות

והזמן המיוחד להתקשר בכוח האבות הקדושים הוא בתפילת העמידה, אשר הם שתקנו ג' תפילות בכל יום, ובעמדנו להתפלל מקדימים זכות אבות ואומרים 'אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב', ובתפילת שחרית מתקשרים בכוחו של

אם בִּחְקֵי תֵלְכוּ וְאֶת מִצְוֵי תִשְׁמְרוּ וְעִשְׂתֶּם אִתָּם (כו, ג).

כל אדם מישראל צריך ליתן אל ליבו להיות מהלך בדרכם של האבות הקדושים, וללמוד מהם דרך בעבודת ה', ועל ידי ההתבוננות בדרכיהם אפשר לזכות להגיע לאהבת ה', כמו שכתב **בעל הטורים** (דברים ו ה) 'ואהבת' אותיות האבות, 'בכל לבבך' כאברהם שנאמר בו 'ומצאת את לבבו' (נחמיה ט ח), 'בכל נפשך' כיצחק שמסר נפשו להקב"ה, 'ובכל מאדך' כיעקב דכתיב ביה (לעיל כח כב) 'וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך'. והיינו שיתנהג כמו האבות במסירות נפש, וגם אם היצר הרע יחלישו יתגבר עליו, ולא יחוס על ממונו בקיום המצוות ובלימוד התורה.

הליכה בדרכי אבות

יהודי עובד ה' נותן דעתו בכל עת ללכת בדרכי אבות ואמהות, כמו שכתוב (תהלים קכא א) 'אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי', 'הרים' אלו האבות, ועל ידי שנושאים עינים ללכת בדרכיהם זוכים למצוא עזר וסיוע, וכל עיקר חוזהם של ישראל בא להם מן היסודות שהעמידו אבותינו הקדושים, כמו שכתוב (במדבר כג ט) 'כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו', 'צורים' הם האבות ו'גבעות' הם האמהות, וכל עבודת האדם ללכת בדרכי האבות כמו שאמרו (תנא דבי אליהו רבה פכ"ג) חייב כל אחד ואחד לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אברהם יצחק ויעקב, כי כל יהודי יש לו שייכות באבות הקדושים ובמעשיהם הטובים, ואף שאין לנו שום השגה בקדושת נשמתם ובגודל עבודתם, מכל מקום לעולם יש לבנים נגיעה באבותיהם, ועל שם כן הם קרואים אבות כי הניחו כוחם לבניהם אחריהם, ולפיכך חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי.

משלו על כך שהוא כמו היוצא לדרך, שאף שלא הגיע עדיין למחוז חפצו, הרי הוא נמצא בכל זאת בדרך הרצויה, כך גם ההולך בדרכי האבות אף שאינו זוכה לעשות כמעשיהם, מכל מקום הוא זוכה להיות נוגע במעשיהם ואפילו נגיעה בעלמא, וכל נשמות

עמלים בתורה - אף שלא לשמה

ז"ל, כי התורה והמצוות הם מטעמים כביכול להקב"ה אבינו שבשמים. וזהו שנאמר (שם פסוקים ט"ו) 'מטעמים לאביך כאשר אהב כו' בעבור אשר יברכך' כו', אף שיהיה הדבר בשקר כמו שהיה כאן הענין בשקר, כיון שכוונת יצחק היה לברך את עשו ויעקב לקחם בערמה, כן ילמוד אפילו שלבו עדיין מלא ערמימות, ולא בא עדיין אל האמת הברורה.

ואמר 'אולי ימושני', על דרך שפירש **הרב מלובלין** [הרה"ק החוזה מלובלין ע"ה] מה שאמרו חז"ל (עירובין יג:) 'משמש במעשיו כו' ואמרי לה יפשפש' כו', פירוש שימשמש, אפילו במעשיו הטובים, וימשמש בהם אם נעשו בלא פניות, ואם נעשו על צד היותר טוב, על דרך שהאדם ממשמש בגד משי אם הוא טוב מאוד אם לא, וזהו שנאמר 'אולי ימושני' אבי שבשמים, ויראה שהלימוד והמצוות בשקר, 'והבאתי' ח"ו 'עלי קללה', והשיבה 'עלי כו' ולך קח לי', כי ילמוד אפילו שלא לשמה, וקוב"ה חדי בפלפולא דאורייתא, ולוקח בגדי עשו החמודות, שלומד בחמדה ותאוה ושיקרא רב.

ככל שיעסוק בתורה יראה כי עדיין לא בא לידי לשמה

ובאמת ככל שילמד ויתקדש בקדושת התורה יראה כי מה שלמד עד עתה היה עדיין שלא לשמה, כי אין סוף וערך לקדושת שמו יתברך. וכה הם דברי **המאור עינים ע"ה** (ליקוטים ד"ה צריך האדם לאמלא): האדם ההולך בדרכי ה' ידע שערך קדושתו אין סוף יתברך שמו וכל מה ששיג מדריגה יתירה ישכיל ויבין כי עד עתה לא השיב מאומה, וכן כשישיג עוד יותר יראה שהשגה זו בתחלה אינו כלום וכן לעולם. והוא על דרך 'לעולם ילמוד אדם שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה' ובואר כבר במקום אחר (ישמח לב פסחים נ:): שהכוונה שלעולם יהיה אדם עוסק שלא לשמה עיקרי אין ערך להשגתו, ותמיד בכל יום ישיג יותר לשמה ויהיה מה שעבר עליו מהעסק לשמה נחשב 'לעולם' שלא לשמה נגד מה שהשיג עתה, וכן לעולם. זה מתוך שלא לשמה בא לעולם לשמה, ותמיד הוא שלא לשמה, כי מה שהיה סבור שהוא לשמה אחר כך ישיג שזהו עדיין שלא לשמה ויש לשמה יותר, וכן לעולם. עכ"ל ק.

שם טוב ע"ה (תולדות יעקב יוסף חוקת ד"ה שם בפסוק וישלח) בדברי דוד המלך ע"ה (תהלים קיט נט) 'חישבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך', ובמדרש (ויק"ר לה א) 'אמר דוד, רבונו של עולם בכל יום הייתי מחשב למקום פלוני אני הולך וכו', והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות', וקשה להבין, לשם מה בכל יום ויום רצה דוד המלך ללכת למקומות אחרים ורק לפי שרגליו הוליכוהו לבית המדרש נענה להם, הרי דוד המלך היה עוסק בתורה בכל יום ואהב את התורה אהבה עצומה, כפי שניכר מספר התהלים שלו ובעיקר בביטוייו שבפרק ק"ט כמו 'טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף' (פסוק עב), 'מה אהבתי תורתך' (פסוק צז), 'שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב' (פסוק קסב) ועוד רבים כיוצא בהם, וכי לא רצה בעצמו ללכת לבית המדרש ולבית הכנסת.

פירש הבעש"ט ע"ה שבכוונה תחילה היתה דרכו של דוד ללכת למקום אחר, שידע שרק בדרך זו יבוא אכן לבית המדרש, 'כי אם ירצה לקום חצות לילה רק לשם שמים ללמוד, יתגרה בו יצר הרע, לכן עצה יעוצה שיתעורר לדבר לעסוק בצרכיו ודרכיו שיש בו שייכות אל היצר הרע, ואחר כך 'ואשיבה רגלי אל עדותיך', וכיוצא בזה בשאר ענינים'. עכ"ל ק. ממשיך תלמידו **בעל תולדות יעקב יוסף ע"ה**, לפיכך אמרו חז"ל שיעסוק בתורה ובמצוות שלא לשמה, שכן אם ינסה בתחילה ללמוד לשמה יעמוד כנגדו היצר הרע בכל כוחו וימנעהו מכך. רק כאשר יעסוק שלא לשמה יוכל לבוא אחר כך ללמוד ולעשות לשמה.

נחת הרוח שיש לקב"ה בלימוד שלא לשמה

עוד יש לו לאדם לדעת, כי הקב"ה חפץ ומשתוקק שיעסוק בתורה אפילו שלא לשמה, ואף מלימוד כזה עולה נחת רוח לפניו. כפי שדרש **הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ ע"ה** בספרו הקדוש **זרע קודש** (תולדות ד"ה אולי): 'אולי ימושני אבי' (בראשית כז יב), יש לרמוז בכאן שילמוד אדם תורה אפילו שלא לשמה כמאמרם

אם בְּחֻקְתִּי תִלְכוּ וְאֵת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אִתָּם (כו ג). **וברש"י שתהיו עמלים בתורה.**

ובכלל השכר על העמל בלבד נכלל גם הלומד שלא לשמה, שאף שבעצם לא למד כפי הנדרש ממנו, כי תכלית לימוד התורה מתקיים רק אם עוסק בה לשמה, בכל זאת מקבל שכר על העמל שעמל בתורה. דהנה אמרו חז"ל (פסחים נ:): 'לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה'.

והוא חסד הבורא יתעלה עלינו עם קרובו. כי האדם בתחילת דרכו עדיין אינו מבין ערך התורה וחשיבותה, וממילא אינו יכול ללמוד תורה כראוי לשם שמים, ולכן ניתנה הרשות לעסוק בתורה שלא לשמה, וע"י שלומד שלא לשמה מגיע לדביקות בנותן התורה, שהרי ידוע כי כח הפועל בנפעל (מו"נ ח"ב פ"ד), ועל כן אף אם כוונתו שלא לשמה כדי להתפאר ולהיקרא רבי או לשאר הנאות עצמיות, אך מאחר שבכל אלו נמצא כח הפועל שהוא הבורא יתברך שמחיה ומהווה כל הבריאה בכל רגע, יכול אף בלימוד שלא לשמה למצוא את חיות הבורא ולהתעורר ללמוד לשמה. ועל כך אמרו חז"ל 'הלוואי אותי עזבו ותורתי שמרו וכו' המאור שבה היה מחזירן למוטב', שאף אם עוסק בתורה שלא לשמה בבחינת 'אותי עזבו', שעזב את נותן התורה בלימודו וכל מחשבתו לעצמו, עם כל זה אומר עליו הקב"ה 'הלוואי אותי עזבו ותורתי שמרו', הלוואי שגם כאשר יעזבו אותי חלילה יעסקו בתורה ולא יעזבוה, כי כאשר לא יעזבו את התורה מובטח להם שהמאור שבה יחזירם למוטב, ומתוך שלא לשמה יבוא לשמה.

הדרך ללימוד התורה היא רק שילמד שלא לשמה

יתר על כן פירשו צדיקים בדיוק דברי הגמרא 'לעולם יעסוק וכו' שלא לשמה', שבאו חז"ל ללמדנו שאינו עניין של דיעבד, שאם אין ביכלתו לעסוק לשמה - יעסוק שלא לשמה, אלא כך היא הדרך מלכתחילה בלימוד התורה, שרק כאשר יעסוק בה שלא לשמה יוכל לבוא ללימוד לשמה.

והסיבה לכך הרי היא כביאורו של **הבעל**

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להפיץ ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישראל

